

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 43/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti T.-A., s. r. o., T. Ď., zastúpenej advokátom JUDr. P. G., M., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 a s rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti T.-A., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. mája 2010 doručená sťažnosť spoločnosti T.-A., s. r. o., T. Ď. (ďalej len „sťažovateľ“),

pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy, ako aj podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 a s rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009.

2. Sťažovateľ ako objednávateľ uzatvoril 30. októbra 2001 zmluvu o dielo, predmetom ktorej bolo vykonanie stavebných prác zhotoviteľom za dohodnutú cenu 1 760 353,- Sk bez DPH. Súčasťou záväzkov zhotoviteľa podľa zmluvy bola jeho povinnosť po riadnom ukončení diela odovzdať ho sťažovateľovi *„bez zjavných závad zápisom o prevzatí diela“*.

3. Zhotoviteľ sa následne žalobami zo 17. decembra 2002 domáhal proti sťažovateľovi na okresnom súde zaplataenia ceny diela tvrdiac, že dielo riadne vykonal a na základe zmluvy z 30. októbra 2001 vyúčtoval sťažovateľovi jeho cenu, ktorú sťažovateľ nezaplatil.

4. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 2. marca 2004 žaloby zhotoviteľa v spojenom konaní zamietol z dôvodu, že zhotoviteľ nepostupoval podľa ustanovení zmluvy o dielo z 30. októbra 2001, ktoré mali v danom prípade prednosť pred všeobecnou úpravou obsiahnutou v ustanovení § 548 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Podľa okresného súdu mohlo k vyúčtovaniu ceny diela (fakturácii) oprávnené dôjsť až po splnení kumulatívnych odkladacích podmienok dohodnutých medzi sťažovateľom a zhotoviteľom v čl. V bode 5.3 uvedenej zmluvy. Prvou z týchto podmienok bolo riadne ukončenie diela a druhou z nich odovzdanie diela sťažovateľovi bez zjavných závad zápisom o prevzatí diela. Okresný súd považoval na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že k odovzdaniu diela

sťažovateľovi zápisom o prevzatí diela nedošlo. Ak žalobca nedisponoval písomným protokolom (zápisom) o prevzatí diela žalovaným, nevzniklo mu právo na vyúčtovanie ceny diela, a v čase vyhlásenia rozsudku tak nemohla nastať splatnosť ceny diela, pokiaľ ide o jej žalovanú časť.

5. Zhotoviteľ napadol rozsudok okresného súdu z 2. marca 2004 odvolaním. Až v priebehu odvolacieho konania 6. mája 2004 odovzdal zhotoviteľ sťažovateľovi dielo protokolárne (zápisom o prevzatí diela). Napriek uvedenému krajský súd uznesením sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 rozsudok súdu prvého stupňa z 2. marca 2004 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Krajský súd v uznesení sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 vyjadril právny názor, že v zmysle § 555 ods. 1 prvej vety Obchodného zákonníka ak zmluva nezahŕňa povinnosť zhotoviteľa predmet diela odoslať, splní zhotoviteľ svoju povinnosť vykonať dielo, ak umožní objednávateľovi nakladať s predmetom diela riadne vykonaným v mieste ustanovenom v § 554 Obchodného zákonníka. Zo zmluvy o dielo uzatvorenej medzi zhotoviteľom a sťažovateľom nevyplývalo niečo iné, keďže nárok na cenu, resp. jej vyúčtovanie (fakturáciu) vznikol žalobcovi vykonaním diela (celkovým ukončením prác). Krajský súd prikázal súdu prvého stupňa zaoberať sa výškou nároku žalobcu.

7. Po vrátení veci na ďalšie konanie bola táto v priebehu roka 2006 pridelená sudkyňi okresného súdu JUDr. H. M.

8. Okresný súd po opätovnom prerokovaní veci rozsudkom sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009 žalobám vyhovel opierajúc svoje rozhodnutie o právny názor krajského súdu vyjadrený v uznesení sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005.

9. Sťažovateľ napadol rozsudok okresného súdu z 30. apríla 2009 odvolaním, v ktorom namietal, že nárok zhotoviteľa na zaplatenie ceny diela nevznikol v okamihu vykonania diela, ale až jeho odovzdaním sťažovateľovi spôsobom dohodnutým v zmluve.

10. Krajský súd v rámci odvolacieho konania rozsudkom sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009, potvrdiac tak svoj právny názor vyjadrený v uznesení sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005. Krajský súd opätovne uviedol, že zhotoviteľ svoj záväzok zo zmluvy splnil tým, že umožnil sťažovateľovi s dielom nakladať, pričom zápis o prevzatí diela, ktorý je uvedený v čl. V bode 5.3 zmluvy, nepredstavoval podmienku splatnosti nároku, pretože uplatniť cenu diela bolo možné v súlade s § 551 ods. 1 prvej vety Obchodného zákonníka po celkovom ukončení diela a po umožnení sťažovateľovi s dielom nakladať.

11. V priebehu odvolacieho konania sťažovateľ zistil, že sudkyňa okresného súdu, ktorej bola vec pridelená v priebehu roka 2006 a ktorá vydala rozsudok okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009, bola v období od 1. novembra 2000 do 4. septembra 2003 právnou čakaťkou u právneho zástupcu zhotoviteľa (žalobcu v konaní), komerčného právnika (neskôr advokáta) JUDr. V. S., v čase podania žalôb, resp. v úvodnej fáze konania, čo potvrdila odpoveď Slovenskej advokátskej komory v liste z 11. novembra 2009 na dopyt sťažovateľa.

12. Sťažovateľ namieta, že krajský súd rozhodol v jeho veci arbitrárne, keď pri posudzovaní zhotoviteľom uplatneného nároku nahradil podmienky dohodnuté v zmluve o dielo v súlade s § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka vlastnou interpretáciou § 555 ods. 1 prvej vety Obchodného zákonníka, pričom sa ani náležite nevysporiadal s právnymi názormi vyslovenými súdmi v skorších analogických prípadoch, napr. v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo veci sp. zn. 3 Obo 163/99.

13. Sťažovateľ taktiež namieta, že sudkyňa okresného súdu, ktorá v jeho veci konala a vydala rozsudok z 30. apríla 2009, negarantovala nestrannosť súdu, pretože v období podania žalôb zo strany zhotoviteľa vykonávala u jeho právneho zástupcu prax právnej čakaťky, takže sa mohla dokonca priamo podieľať na vypracovaní žalôb v predmetnej veci, o ktorých neskôr v pozícii sudkyne rozhodovala.

14. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv zaručených v ústave a listine, ako aj práv zaručených v dohovore postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 a s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009, aby ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010, uznesenie krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 a rozsudok okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009 a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, a taktiež, aby priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom.

15. Sťažovateľ zároveň navrhol, aby ústavný súd rozhodol o odložení vykonateľnosti rozsudku krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010.

II.

1. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

2. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

3. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

4. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

5. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa návrh neodložil alebo neodmietol, prijme sa na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

7. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

8. Podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.

11. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

13. Podľa § 201 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie aj vedľajší účastník.

14. Podľa § 205 ods. 3 OSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

15. Podľa § 236 ods. 1 OSP dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

16. Podľa § 237 písm. g) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

17. Podľa § 242 ods. 1 OSP dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

18. Podľa § 243b ods. 3 OSP ak má aj rozhodnutie súdu prvého stupňa vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu, zruší dovolací súd aj toto rozhodnutie. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie, podľa povahy veci vráti vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, zastaví konanie, prípadne postúpi vec orgánu, do ktorého právomoci vec patrí.

19. Podľa § 536 ods. 1 Obchodného zákonníka zmluvou o dielo sa zaväzuje zhotoviteľ vykonať určité dielo a objednávateľ sa zaväzuje zaplatiť cenu za jeho vykonanie.

20. Podľa § 537 ods. 1 Obchodného zákonníka zhotoviteľ je povinný vykonať dielo na svoje náklady a na svoje nebezpečenstvo v dojednanom čase, inak v čase primeranom s prihliadnutím na povahu diela. Ak zo zmluvy alebo z povahy diela nevyplýva niečo iné, môže zhotoviteľ vykonať dielo ešte pred dojednaným časom.

21. Podľa § 537 ods. 2 Obchodného zákonníka objednávateľ je povinný vykonať dielo prevziať.

22. Podľa § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka objednávateľ je povinný zaplatiť zhotoviteľovi cenu v čase dojednanom v zmluve. Pokiaľ zo zmluvy alebo z tohto zákona nevyplýva niečo iné, vzniká nárok na cenu vykonaním diela.

23. Podľa § 554 ods. 1 Obchodného zákonníka zhotoviteľ splní svoju povinnosť vykonať dielo jeho riadnym ukončením a odovzdaním predmetu diela objednávateľovi v dohodnutom mieste, inak v mieste ustanovenom týmto zákonom. Ak je miestom odovzdania iné miesto, než je uvedené v odsekoch 2 a 4, vyzve zhotoviteľ objednávateľa, aby prevzal dielo.

24. Podľa § 555 ods. 1 Obchodného zákonníka ak zmluva nezahŕňa povinnosť zhotoviteľa predmet diela odoslať, splní zhotoviteľ svoju povinnosť vykonať dielo, ak umožní objednávateľovi nakladať s predmetom diela riadne vykonaným v mieste ustanovenom v § 554. Ak záväzok zhotoviteľa zahŕňa vykonať montáž ním zhotovenej, opravenej alebo upravenej veci, je záväzok splnený riadnym vykonaním tejto montáže.

III.

A. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa rozsudkom okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009

1. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažovateľovej sťažnosti prihliadal na vymedzenie jeho právomoci v ustanovení čl. 127 ods. 1 ústavy. Právomoc ústavného súdu je vo vzťahu k všeobecným súdom limitovaná princípom subsidiarity vyplývajúcim z označeného ustanovenia ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

2. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 203/09).

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd okrem iného vyslovil, že k porušeniu jeho základných práv malo dôjsť rozsudkom okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009.

4. Z ustanovenia § 201 OSP vyplýva, že účastník občianskeho súdneho konania môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

5. Sťažovateľ teda vo vzťahu k napádanému rozhodnutiu okresného súdu disponoval dostupným a účinným prostriedkom nápravy z hľadiska ochrany jeho základných práv priamo v konaní pred všeobecnými súdmi podľa prvej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku.

6. Sťažovateľ tento prostriedok využil, na základe čoho rozsudok okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009 preskúmal v rámci odvolacieho konania krajský súd. Právomoc odvolacieho súdu preskúmať a zrušiť alebo zmeniť prvostupňový rozsudok okresného súdu z 30. apríla 2009 v rámci odvolacieho konania vylučuje v zmysle ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu vydanému v prvostupňovom konaní.

7. V rámci predbežného prerokovania sťažnosti v časti týkajúcej sa rozsudku okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009 a konania pred súdom prvého stupňa, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, sa ústavný súd osobitne zaoberal námietkou sťažovateľa, že sudkyňa okresného súdu JUDr. H. M., ktorá v danej veci konala a vydala prvostupňový rozsudok z 30. apríla 2009, negarantovala nestrannosť súdu, pretože v období podania žalôb (až do 4. septembra 2003) vykonávala koncipientsku prax u pôvodného právneho zástupcu žalobcu (po vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie v júni 2005 zastupoval žalobu už iný advokát, pozn.).

8. Podľa sťažovateľa sa sudkyňa JUDr. H. M., ktorej bola vec pridelená v roku 2006, mohla podieľať na vypracovaní žalôb, o ktorých neskôr v pozícii sudkyne rozhodla.

9. Sťažovateľ uviedol, že o skutočnostiach týkajúcich sa výkonu koncipientskej praxe JUDr. H. M. u právneho zástupcu žalobcu v úvodných štádiách konania sa dozvedel až v priebehu odvolacieho konania po podaní odvolania proti rozsudku okresného súdu z 30. apríla 2009. Označená skutočnosť mu mala byť potvrdená listom Slovenskej advokátskej komory z 11. novembra 2009.

10. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že aj napriek ustanoveniu § 205 ods. 3 OSP, podľa ktorého môže odvolateľ rozšíriť dôvody odvolania len do uplynutia lehoty na odvolanie, sťažovateľ v danom prípade disponoval dostupným a účinným prostriedkom ochrany svojho práva na nestranný súd priamo v konaní pred všeobecnými súdmi.

11. Týmto prostriedkom, ktorý sťažovateľ mohol a mal využiť, je dovolanie v zmysle ustanovení § 236 ods. 1, § 237 písm. g), § 242 ods. 1 a § 243b ods. 3 OSP.

12. Závažné procesné nedostatky v konaní pred všeobecným súdom sú dôvodom na podanie dovolania (§ 237 OSP). Medzi dovolacie dôvody patrí aj prípad, keď je konanie postihnuté vadou spočívajúcou v tom, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca [§ 237 písm. g) OSP]. Dovolací súd na takúto vadu konania prihliada z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 OSP), pričom právomoc dovolacieho súdu sa vzťahuje aj na vady prvostupňového rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 243b ods. 3 OSP). Rozhodnutie súdu prvého stupňa v konaní, v ktorom rozhodoval vylúčený sudca, by nemohlo byť zákonné. V takýchto prípadoch by nemohlo byť zákonné a ústavne konformné ani rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené prvostupňové rozhodnutie vydané vylúčeným sudcom, bez ohľadu na to, či o vylúčení bolo rozhodované, alebo nie, keďže vylúčenie sudcu nastáva priamo zo zákona. Opačný výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by bol popretím princípu materiálnej ochrany práv (vrátane základného práva na súdnu ochranu).

13. Svedčí o tom aj judikatúra najvyššieho súdu, ktorý v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je, alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) OSP posúdiť túto otázku samostatne. Skutočnosť, že v priebehu konania nebolo rozhodované o vylúčení konajúceho sudcu, nebráni dovolaciemu súdu prijať záver, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca [§ 241 ods. 2 písm. a) OSP], a vyvodiť z toho zodpovedajúce dôsledky. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou. Vylúčenie sudcu nastáva priamo zo zákona, a nie až výrokom nadriadeného súdu (bližšie k tomu pozri rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997).

14. Právomoc dovolacieho súdu rozhodnúť o sťažovateľom namietanom rozhodovaní vylúčeného sudcu v posudzovanom konaní vylučuje právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o tejto časti sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ústavy.

15. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v rámci predbežného prerokovania v časti týkajúcej sa rozsudku okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009 odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

B. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa uznesením krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005

1. Pokiaľ ide o rozhodnutia odvolacieho súdu v posudzovanej veci, sťažovateľ napadol nielen konečné rozhodnutie odvolacieho súdu – rozsudok sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010, ktorým bol potvrdený prvostupňový rozsudok okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009, ale aj skoršie rozhodnutie odvolacieho súdu v dotknutom konaní, a to uznesenie krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005, ktorým odvolací súd zrušil pôvodný (prvý) rozsudok okresného súdu v sťažovateľovej právnej veci z 2. marca 2004 o zamietnutí žaloby a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Uznesenie krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 nadobudlo právoplatnosť ešte v priebehu roka 2005. Sťažovateľ ho napáda sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. mája 2010 (podanou na pošte 25. mája 2010).

3. Jednou zo zákonných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, pokiaľ sťažovateľ napáda rozhodnutie orgánu verejnej moci. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Zákon o ústavnom súde pritom neumožňuje zmeškanie tejto lehoty odpustiť.

4. Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je teda časovo neobmedzený prostriedok ochrany ústavnosti (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02). Vzhľadom na to, že sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu po takmer piatich rokoch od právoplatnosti rozhodnutia, ktoré svojou sťažnosťou napáda, ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť bola v časti týkajúcej sa uznesenia krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005 podaná oneskorene.

5. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v rámci predbežného prerokovania v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

C. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010

1. Vo vzťahu k rozsudku sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 sťažovateľ namietal, že krajský súd rozhodol arbitrárne, keď pri posudzovaní zhotoviteľom uplatneného nároku nahradil podmienky dohodnuté v zmluve o dielo v súlade s § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka vlastnou interpretáciou § 555 ods. 1 prvej vety Obchodného zákonníka, pričom sa ani náležite nevysporiadal s právnymi názormi vyslovenými súdmi v skorších analogických prípadoch, napr. v rozsudku najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 3 Obo 163/99.

2. K vyúčtovaniu ceny diela (fakturácii) mohlo podľa sťažovateľa oprávnené dôjsť až po splnení kumulatívnych odkladacích podmienok dohodnutých v čl. V bode 5.3 zmluvy o dielo z 30. októbra 2001. Prvou z týchto podmienok bolo riadne ukončenie diela a druhou z nich odovzdanie diela sťažovateľovi bez zjavných závad zápisom o prevzatí diela. Až do okamihu, kým nedošlo k odovzdaniu diela sťažovateľovi zápisom (protokolom), zhotoviteľovi právo na vyúčtovanie ceny diela nevzniklo.

3. O zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením veci možno hovoriť spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej

právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. III. ÚS 314/07).

4. Krajský súd založil svoje rozhodnutie v danom prípade na názore, že podmienky splnenia povinnosti objednávateľa zaplatiť zhotoviteľovi cenu diela v čase dojednanom v zmluve (§ 536 ods. 1 a § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka) je potrebné posudzovať nie podľa čl. V zmluvy o dielo z 30. októbra 2001 upravujúcej podmienky a „spôsob realizácie“ diela, ale podľa čl. IV označenej zmluvy upravujúcej „platobné podmienky“. Podľa čl. IV bodu 4.4 označenej zmluvy o dielo bol objednávateľ oprávnený vyúčtovať (faktúrovať) cenu diela „po celkovom ukončení prác“. V tomto kontexte z obsahu zmluvy nevyplývalo odchylné dojednanie platobných podmienok od úpravy obsiahnutej v druhej vete § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka.

5. Podľa krajského súdu nebolo možné zamieňať úpravu podmienok záväzku zhotoviteľa vykonať dielo v čl. V zmluvy o dielo z 30. októbra 2001 s úpravou podmienok splatnosti ceny diela (záväzku objednávateľa) v čl. IV predmetnej zmluvy, a to vzhľadom na ich rozdielnu formuláciu. Písomný zápis o prevzatí diela uvedený v čl. V bode 5.3 zmluvy o dielo z 30. októbra 2001 nekvalifikoval krajský súd ako podmienku splatnosti pohľadávky na zaplatenie ceny diela, prihliadajúc na skutočnosť, že stavebné práce boli vykonané a zhotoviteľ umožnil sťažovateľovi ako objednávateľovi predmet diela užívať a nakladať s ním, k čomu aj fakticky došlo. V tejto súvislosti prihliadol krajský súd na právnu úpravu v § 555 ods. 1 Obchodného zákonníka.

6. Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 (s prihliadnutím na obsah prvostupňového rozsudku okresného súdu sp. zn. 18 Cb 14/2003 z 30. apríla 2009 a obsah odvolacieho uznesenia krajského súdu sp. zn. 20 Cob 427/04 z 13. apríla 2005, na odôvodnenie ktorých rozsudok krajského súdu z 10. februára 2010 odkazuje, a s prihliadnutím na obsah spisu okresného súdu vo veci sp. zn. 18 Cb 14/2003, predovšetkým na preukázané skutkové okolnosti svedčiacie o tom, že

stavebné práce boli riadne vykonané a sťažovateľ predmet diela fakticky prevzal a užíval), dospel ústavný súd k názoru, že zo záverov krajského súdu v napádanom rozhodnutí o sťažovateľovom odvolaní nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu, ani zjavná neopodstatnenosť, jednostrannosť, popretie pravidiel formálnej a právnej logiky či extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti.

7. K tvrdeniu sťažovateľa o nevysporiadaní sa krajského súdu s právnymi názormi uvedenými v analogických prípadoch ústavný súd poznamenáva, že v rozsudku najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Obo 163/99 (na ktorú sťažovateľ poukázal) išlo na rozdiel od okolností sťažovateľovej veci o prípad, keď bola odkladacia podmienka súčasťou zmluvne dojednaných platobných podmienok (najvyšší súd v označenej veci okrem iného konštatoval: *„Zo zmluvy o dielo je zrejmé, že účastníci záväzkového vzťahu si dohodli čas a spôsob zaplatenia ceny diela. Jej zaplatenie podmienili odkladacou podmienkou, ktorá spočíva v tom, že žalovaný mal povinnosť uskutočniť platbu do 5 pracovných dní po obdržaní výpisu z peňažného ústavu, na ktorom bola prijatá úhrada od zahraničnej osoby. Dojednanie takejto podmienky umožňuje ustanovenie § 36 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vznik, zmenu alebo zánik práva či povinnosti možno viazať na splnenie podmienky. Nie je sporné, že v prejednávanej veci nedošlo k splneniu odkladacej podmienky, teda že žalovaný nedostal úhradu od zahraničného odberateľa, preto nenastala ani povinnosť žalovaného zaplatiť 5 % z ceny diela žalobcovi.“*. Krajský súd v sťažovateľovej veci konštatoval práve absenciu dojednaní odkladacej podmienky v zmluvných ustanoveniach upravujúcich podmienky splatnosti ceny diela.

8. Skutočnosť, že sa sťažovateľ so skutkovým hodnotením a následne právnym záverom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozsudku krajského súdu z 10. februára 2010 a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov (v danom prípade okresného súdu a krajského súdu), mohol by zasiahnuť do rozhodovacej

právomoci krajského súdu iba v prípade, ak by jeho skutkové a právne závery obsiahnuté v posudzovanom rozhodnutí boli svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné. Táto situácia však v posudzovanom prípade nenastala, preto rozsudkom krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 nemohlo na základe sťažovateľom uvedených tvrdení dôjsť k porušeniu jeho základných práv označených v sťažnosti.

9. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v rámci predbežného prerokovania v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

D. K návrhu na rozhodnutie o odklade vykonateľnosti rozsudku krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010

1. Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol, o sťažovateľovom návrhu na rozhodnutie o odklade vykonateľnosti rozsudku krajského súdu sp. zn. 13 Cob/156/2009 z 10. februára 2010 už nerozhodoval. Vzhľadom na rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí sťažnosti stratilo rozhodovanie o tomto procesnom návrhu opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2011